

בבא קמא טו

שום כסף	שום זה לא יהא אלא בכסף. תנינא להא דתנו רבנן: פרה שהזיקה טלית, וטלית שהזיקה פרה, אין אומרים תצא פרה בטלית וטלית בפרה, אלא שמין אותה בדמים
שוה כסף	אין בית דין נזקקין אלא לנכסים שיש להן אחריות, אבל אם קדם ניוק ותפס מטלטלין - בית דין גובין לו מהן – מדובר ביתומים ובמקרה שתפסו לפני מיתת אביו
בפני ב"ד	פרט לב"ד הדיוטות
ועל פי עדים	פרט למודה בקנס ואחר כך באו עדים - שהוא פטור
בני חורין	למעוטי עבדים
בני ברית	למעוטי עובדי כוכבים
והנשים בכלל הנזק	מנהני מילי? 1. ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם, השה הכתוב אשה לאיש לכל דינין שבתורה. 2. והאית איש אלה, השה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה
והניזק והמזיק בתשלומין	חצי נזק ממון ולכן מפסיד גם הניזק או למי שסובר חצי נזק קנס, בא ללמד פחת נבילה לניזק

שור מועד שהרג אדם – והאית איש אלה	דינים – אלה המשפטים	כפרה לנשבע לשקר - חטאת	
	איש דבר משא ומתן אין, אשה לא	דתהוי לה כפרה	למה א"א ללמוד דינים מחטאת?
	דתיהוי לה חיותא	אבל כפרה, איש דבר מצוה אין, אשה דלאו בת מצוה לא	למה א"א ללמוד חטאת מדינים?
אבל לענין קטלא, איש דבר מצוה לשלם כופר, אשה לא	הכא משום כפרה והכא משום חיותא		למה א"א ללמוד מחטת ודינים לשור שהרג אדם?
ואי אשמעינן כופר, משום דאיכא איבוד נשמה	אבל הני תרתי דליכא איבוד נשמה - אימא לא		למה א"א ללמוד משור שהרג אדם לשאר?

חצי נזק של שור תם

רב פפא	רב הונא בריה דרב יהושע
הדעות	הטעם
ממון	קנס
סתם שוורים לאו בחזקת שימור קיימן, ובדין הוא דלא לשלם דבעי לשלומי כוליה, ורחמנא הוא דחס עליה דאכתי לא אייעד תוריה	סתם שוורים בחזקת שימור קיימי, ובדין הוא דלא לשלם כלל, ורחמנא הוא דקנסיה כי היכי דלנטריה לתוריה
ניסיון 1 להוכיח שחצי נזק הוא ממון	קושי למאן דאמר קנס: אלא למ"ד פלגא נזקא קנסא, השתא דלאו ידידה שקיל, בתשלומין איתיה? <u>דחייה</u> : לא נצרכא אלא לפחת נבילה. <u>קושי על הדחייה</u> : פחת נבילה, הא תנא ליה רישא: תשלומי נזק - מלמד, שהבעלים מטפלין בנבילה! <u>תירוץ</u> : חדא בתם, וחדא במועד. וצריכא; דאי אשמעינן תם, משום דאכתי לא אייעד, אבל מועד - אימא לא; ואי אשמעינן מועד, משום דקא משלם כוליה, אבל תם - אימא לא, צריכא.

ניסיון 2 להוכיח שחצי נזק הוא ממון	(משנה בהמשך) מה בין תם למורעד? שהתם - משלם חצי נזק מגופו, ומורעד - משלם נזק שלם מן העלייה; ואם איתא, ליתני נמי הא: תם - אינו משלם ע"פ עצמו, מורעד - משלם ע"פ עצמו!	הסבר המשנה לפי מאן דאמר קנס: תנא ושייר. קושי: מאי שייר דהאי שייר? תירוץ: שייר חצי כופר. דחייה: אי משום חצי כופר לאו שיורא הוא, הא מני? רבי יוסי הגלילי היא, דאמר: תם - משלם חצי כופר.
ניסיון 3 להוכיח שחצי נזק הוא ממון	(משנה בכתובות) המית שורי את פלוני או שורו של פלוני - הרי זה משלם על פי עצמו; מאי לאו בתם!	הסבר המשנה לפי מאן דאמר קנס: לא, במועד. קושי: אבל תם, מאי? הכי נמי דאין משלם על פי עצמו, אי הכי, אדתני סיפא: המית שורי את עבדו של פלוני - אין משלם על פי עצמו, לפלוג וליתני בדידיה: בד"א - במועד, אבל בתם - אינו משלם על פי עצמו! תירוץ לקושי: כולה במועד קמיירי.
ניסיון 4 להוכיח שחצי נזק הוא ממון	(המשך אותה משנה) זה הכלל, כל המשלם יותר על מה שהזיק - אינו משלם על פי עצמו; מאי לאו הא פחות ממה שהזיק משלם!	הסבר המשנה לפי מאן דאמר קנס: לא, הא כמה שהזיק משלם. קושי: אבל פחות, מאי? הכי נמי דלא משלם, אי הכי, אדתני: זה הכלל, כל המשלם יותר על מה שהזיק - אינו משלם על פי עצמו, ליתני: זה הכלל, כל שאינו משלם כמה שהזיק, דמשמע פחות ומשמע יותר! אין תירוץ: תיובתא.

פסיקת ההלכה: והלכתא: פלגא נזקא - קנסא.

קושי על הפסיקה: תיובתא והלכתא?

תירוץ: אין, טעמא מאי הויא תיובתא? משום דלא קתני 'כמו שהזיק', לא פסיקא ליה, כיון דאיכא חצי נזק צרורות, דהלכתא גמירא לה דממונא הוא, משום הכי לא קתני.

שמות פרק כא

(כח) וכי יגח שור את איש או את אשה ונמת סקול יסקל השור ולא יאכל את בשרו ובעל השור נקי:
(כט) ואם שור נגח הוא מתמל שלשם והועד בבעליו ולא ישמרנו והמית איש או אשה השור יסקל וגם בעליו יומת: (ל) אם כפר יושב עליו ונתן פדיו נפשו ככל אשר יושב עליו: (לא) או בן יגח או בת יגח כמשפט הזה יעשה לו:

הבנה 1 רישא רבנן וסיפא רבי טרפון		
בהמה אינה מועדת לשלם כוליה, אבל חצי נזק משלמת בחצר הניזק עסקין מני? רבנן היא, דאמרי: משונה קרן בחצר הניזק - חצי נזק הוא דמשלם	הבהמה אינה מועדת 1. לא ליגח, 2. ולא ליגוף, 3. ולא לשוך, 4. ולא לרבוץ, 5. ולא לבעוט	חמשה תמין
בחצר הניזק עסקין (שן מועדת) אתאן לרבי טרפון, דאמר: משונה קרן בחצר הניזק - נזק שלם הוא דמשלם	1. השן מועדת לאכול את הראוי לה, 2. הרגל מועדת לשבור בדרך הילוכה, 3. ושור המועד, 4. ושור המזיק ברשות הניזק 5. והאדם	וחמשה מועדין

